

Avoim tiedejulkaiseminen - ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

3.5.2007
Dos. Kalle Korhonen
OA-JES2 (FinnOA / TSV) / HY

Kysymykset

- ⊕ Cui bono?
- ⊕ Velvoitteet

1. Cui bono?

Kenen hyväksi avointa saatavuutta tavoitellaan?

- ⊕ tyypillinen kysymys
 - ⊕ "onko yhteiskunnan kannalta hyvä, että tutkimustulokset ovat avoimesti saatavilla?"
- ⊕ yhä useampi on sitä mieltä, että on
 - ⊕ valtion maksuperustelaki jäämässä marginaaliin
- ⊕ mutta sitä ei pidetä *tarpeellisena*
- ⊕ entä tieteentekijän kannalta?

Tieteentekijän?

- ⊕ tieteentekijän itsensä kannalta hänen julkaisujensa avoin saatavuus olisi sekä *hyvä* että erittäin *tarpeellista*
- ⊕ tästä kertoo se, että julkaisuja tallennetaan verkkoon, vaikka tekijänoikeudet olisi siltä osin menetetty

Kenen saatavilla?

- ⊕ "monitieteellisyys": oma tiedeyhteisö riittää
 - ⊕ tähtitiede (kärjistetysti): "kaikki alan tutkijat saavat kaikki lehdet"
 - ⊕ "avoin saatavuus" vallitsee, toteutettu tilausmaksuilla
- ⊕ monitieteellisyys: miten tietoa hankitaan, jos sen saaminen edellyttää lisenssimaksujen maksamista kaikkiin suuntiin?
- ⊕ avoin saatavuus on tärkeää myös monitieteellisille lehdille
 - ⊕ jopa Suomessa tehdään innovatiivista työtä!

2. Velvoitteet

Mitkä velvoitteet?

- ✦ tiedeinstituutio velvoittaa tutkijansa tallentamaan tutkimustuloksensa (julkaisut) avoimesti saataville verkkoon
- ✦ rahoittajakin voi tehdä näin: esim. Iso-Britannia
 - ✦ [The Wellcome Trust](#) 1.10.06 alkaen kaikkiin apurahoihin liittyvä ehto
 - ✦ Research Councils UK: [Biotechnology & Biological Sciences RC](#); [Economic & Social RC](#); [Medical RC](#); [Natural Environment RC](#) samoin
- ✦ compliance?

Entä suomalaiset rahoittajat?

- ✦ EU:n [FP7-rahoituksessa](#) myös otettu käyttöön
 - ✦ EU:n komissiolta tulossa kaikelle EU:n rahoittamalle tutkimukselle
 - ✦ samoin Flanderin tärkein julkinen tutkimusrahoittaja [FWO](#)
 - ✦ muut maat seuraavat
- ✦ suomalaistenkin rahoittajien kannattaisi huolehtia rahoitettavien ja omasta näkyvyydestä
- ✦ miten toimitaan: syövätkö nopeat hitaat?
- ✦ OPM:n suositukset (3/05):
 - ✦ vaikuttavat hitaasti; työtä tehdään (mm. FinnOA)

Hyötyjä ja haittoja

- ✦ mikä erottaa tällaisen velvoitteen kaikista muista hallinnollisista rasitteista joita eri suunnilta tulee?
 - ✦ voi auttaa tekijöitä olemaan menettämättä oikeuksiaan julkaisuihinsa
 - ✦ julkaisut tulevat varmasti saataville
 - ✦ pieni askel julkaisurekisteristä
 -
 - ✦ taas uusi byrokraattinen proseduuri, mihin katosi tieteellinen kommunikaatio?

Eettis-juridinen ongelma

- ✦ julkaisusopimuksesta tehtäessä tekijöiden on edelleen vaikea pitää kiinni oikeuksistaan
- ✦ ne luovutetaan niin, että kaikkeen saattaa joutua pyytämään lupia
- ✦ ratkaisumalleja kehitetään (esim. [Licence to Publish](#))

Kiitos!

kalle.korhonen at helsinki.fi

